

KASTEEL d'URSEL

MACQUINE

Driemaandelijke uitgave van de Provincie Antwerpen

augustus–september–oktober 2015

A detailed oil painting of a man in 18th-century military attire. He has a large, curly white wig and is wearing a dark, ornate breastplate with a ruffled collar. He holds a wooden staff or sword hilt in his right hand. The background is a dark, muted green.

DE VERLOREN ZOON

Philippe-Albert d'Ursel © Horta

Een zoete herinnering

Zelden hebben we zoveel complimenten gekregen als voor SWEET 18, de tentoonstelling met hedendaagse kunst, mode en design geïnspireerd door de 18de eeuw. Exact 8920 bezoekers vonden de weg naar het kasteel en ze waren blij met wat ze er vonden. Mooi, verrassend, veelzijdig, prachtig, schitterend, grandioos, origineel, uniek: in het gastenboek hebben we de superlatieven bladzijdenlang voor het uitkiezen. SWEET 18 was duidelijk een schot in de roos en het is hartverwarmend om zoveel appreciatie te krijgen. Die waardering is niet alleen bestemd voor de kunstenaars en de organisatoren, maar zeker ook voor de gidsen en de tientallen vrijwilligers. Ze verspreidden onze flyers, hielpen bij het onthaal en bemanden de parkbar: zonder hen hadden we SWEET 18 nooit kunnen realiseren.

Intussen kijken we vooruit naar het nieuwe culturele seizoen. Het startschot geven we op 18 augustus met de *Verklapt Zomertoer*: een solovoorstelling van acteur Bert Verbeke in open lucht voor het kasteel. Traditiegetrouw volgen op 23 en 24 augustus de openingsconcerten van het Bornemfestival, waarbij het Walter Boeykens Ensemble gezelschap krijgt van pianist Liebrecht Vanbeckevoort. Een weekje later staan we op de Cultuurmarkt in Antwerpen en daarna leiden de Open Monumentendag, concerten en historische dans ons door de herfst. Tegelijk verwelkomen we gasten op recepties, diners, persconferenties, babyborrels en huwelijksfeesten. SWEET 18 heeft het kasteel meer dan ooit op de kaart gezet. De komende maanden en jaren gaan we met die herinnering in het achterhoofd voort en proberen we nog beter te doen.

LUK LEMMENS
gedeputeerde voor cultuur

KOEN DE VLIAGER-DE WILDE
directeur kasteel d'Ursel

COLOFON Kasteel d'Ursel
Wolfgang d'Urselstraat 9
2880 Hingene
www.kasteeldursel.be
T 03 820 60 11
info@kasteeldursel.be
IBAN BE54091018504797
BIC GKCCBEBB

Het magazine van het Kasteel d'Ursel is een uitgave van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen:
Cathy Berx, gouverneur-voorzitter,
Luk Lemmens, Ludwig Caluwé,
Inga Verhaert, Bruno Peeters,
Peter Bellens en Rik Röttger, leden
en
Danny Toelen, provinciegriffier

Jaargang 11, nummer 43,
augustus-september-oktober 2015

Redactie: Veerle Moens en Koen De Vlieger-De Wilde,
met medewerking van Baudouin d'Ursel,
Kaat Haest en Jean-Philippe Huys

Vormgeving: Frederik Hulstaert

Druk: Drukkerij De Bie, Duffel

Oplage: 5500 exemplaren

Dit magazine werd gedrukt op milieuvriendelijk papier en verpakt in milieuvriendelijke folie.

ISSN 1781-4464

KASTEEL d'URSEL MAGAZINE

Gratis magazine

Wil je het magazine van kasteel d'Ursel thuis ontvangen? Bezorg ons dan je adresgegevens. Alle nummers zijn ook terug te vinden op de website.

Nieuwsbrief

Wil je nog beter geïnformeerd zijn over het reilen en zeilen in het kasteel? Schrijf je dan via de website gratis in op de elektronische nieuwsbrief.

Kasteelheer voor één dag

Word kasteelheer voor één dag en nodig je gasten uit in een schitterend kader. Je kan het kasteel huren voor onder andere recepties, seminaries, ontvangsten, diners en fotoreportages. Voor meer info, het reglement en de tarieven kan je ons bellen of surfen naar de website.

De bloemetjes en de bijtjes

Bijen hebben het steeds moeilijker om te overleven. Elk jaar haalt een derde van de bijenvolken de lente niet. Voor deze sterfte zijn er drie hoofdoorzaken: de varroamijt (een parasiet die eitjes legt in het broed van de bijen en de larven beschadigt door bloed te zuigen), de enorme achteruitgang van het voedselaanbod en het gebruik van pesticiden. Met de plaatsing van enkele bijenkasten willen we een klein steentje bijdragen.

Hoewel er in het park al veel stuifmeel te vinden is, hebben we ook het maaibeheer van enkele grasvelden aangepast. In plaats van ze wekelijks af te rijden met de grasmachine worden ze maar twee keer per jaar gemaaid, één keer in de zomer en één keer vlak voor de winter. Het maaisel wordt afgevoerd, zodat de grond langzaam maar zeker verschraalt. En hoe schraler de grond, hoe groter de natuurlijke (bloemen) rijkdom. Ideaal voor onze kasteelbijen! Dankzij een netwerk van graspaden kunnen wandelaars nog overal komen en op de gemaaide rotonde worden regelmatige zonnekloppers gesignaleerd.

Dit jaar werken onze jonge bijenvolken vooral voor eigen rekening en zal er geen honing geoogst worden. Vanaf volgend jaar kunnen we hopelijk wel beschikken over kasteelhoning. De productie zal vermoedelijk te klein zijn om te voldoen aan de vraag, dus we moeten nog eens diep nadenken hoe we onze zeldzame zoetheid het best aan de man of vrouw kunnen brengen...

Kasteel in de stellingen

Vanaf eind augustus of begin september zal het kasteel grotendeels in de stellingen staan. Was het gebouw dan niet pas gerestaureerd? Jazeker, de interieurrestauratie van de tweede verdieping werd pas in 2012 voltooid en onze tientallen katoenen wandbespanningen moeten nog steeds worden teruggeplaatst. Maar de eerste fases van de restauratie dateren intussen al van vijftien jaar geleden. En na vijftien jaar is het hoog tijd om de houten luiken en de balustrades op de torens te schilderen. Als de stellingen er dan toch staan, is dat een buitenkans om meteen ook de gevel een nieuw – geel – laagje te geven. De werken worden uitgevoerd door PIT Antwerpen en zullen in maart 2016 voltooid zijn. Om de activiteiten in het kasteel zo weinig mogelijk te hinderen, zal de stelling aan de voorgevel zo snel als mogelijk weer worden afgebroken.

SWEET 18 forever

Zo'n drie weken geleden vertrokken de kunstwerken terug uit het kasteel. Uit het héle kasteel? Nee, in een klein hoekje van de porseleinkast bleef *Alexa* koppig weerstand bieden, als een blijvende knipoog naar SWEET 18. Nietsvermoedende bezoekers zullen even schrikken als ze tussen het porselein van Meissen en Sèvres plots een dame zien die haar eigen hoofd in de hand houdt...

Ook de kamer met hedendaagse interpretaties van de 18de-eeuwse 'toile de Jouy' blijft haar uitzicht behouden. Ze sluiten perfect aan bij de bijzondere voorliefde van de familie d'Ursel voor bedrukte en beschilderde wandbespanningen. De komende jaren zullen er vele tientallen panelen worden teruggeplaatst, daterend uit de 17de tot de 20ste eeuw. Dankzij SWEET 18 is er nu ook een waardige 21ste-eeuwse aanvulling.

Jessica Harrison, *Alexa* (2014) keramiek, epoxy/hars, emailverf, acrylvernis © Chris Park

De verloren zoon

De geportretteerde heette Philippe-Albert d'Ursel (1668–1746), maar noemde zich 'le comte de Milan'. Hij was de jongere broer van Conrard-Albert (1665–1738), van wie ik afstam en wiens heldhaftige

portret sinds enkele jaren opnieuw in de vestibule van het kasteel hangt. De titel van 'comte de Milan' is opmerkelijk. Je zou kunnen geloven dat Philippe-Albert een grafelijke titel voerde die verwijst naar een stad in het noorden van Italië. Maar dat klopt niet. 'Milan', of eigenlijk 'Millam' was een kleine heerlijkheid in Frans-Vlaanderen. Ze was eigendom van zijn moeder Honorine de Hornes, maar werd geërfd door zijn broer Conrard-Albert. Dat belette Philippe-Albert niet om zich te presenteren als 'comte de Milan'. Het klonk goed en het was ideaal om indruk te maken in een wereld die veel belang hechtte aan uiterlijkheden.

De gebroeders d'Ursel traden in de voetsporen van hun vader, graaf François d'Ursel (1626–1696) en maakten carrière in het leger van de Spaanse koning. Philippe-Albert werd achtereenvolgens kapitein, kolonel en kamerheer van Maximiliaan II Emmanuel van Beieren (1662–1726), de landvoogd van de Spaanse Nederlanden. Uiteindelijk vertrok hij naar Spanje en werd hij luitenant-generaal. Een interessante episode was zijn tijd als luitenant bij de compagnie musketiers te paard die zijn broer Conrard-Albert in 1702 oprichtte. Naar het voorbeeld van de Franse musketiers vormden deze honderd manschappen de lijfwacht van de Spaanse vorst. Het ging dikwijls om jongere zonen van goed aangeschreven adellijke families in de Zuidelijke Nederlanden, zonder uitzicht op een erfenis. De

musketiers begeleidden de koning effectief op een reis van Italië naar Spanje, maar eens in Madrid ging het mis. Op een dag werden er dertig paarden van de compagnie ziek en ze stierven. De officieren wilden de verantwoordelijke smid een lesje leren, maar de mannen die met de taak belast waren, gingen te ver en de smid werd gedood. Na dit dodelijke incident vielen Conrard-Albert en Philippe-Albert in ongenade en kregen ze 24 uur om Madrid te verlaten.

Terug in Brussel werd de 'comte de Milan' opnieuw benoemd tot kolonel van de garde van Maximiliaan II Emanuel van Beieren. Als één van zijn vertrouwelingen leende hij de kwistige landvoogd ook een grote som geld – 82.000 florijnen – die hij pas twintig jaar later zou terugkrijgen. Zijn laatste wapenfeiten speelden zich af tijdens de Spaanse successieoorlog. In 1706 nam Philippe-Albert als luitenant-generaal deel aan de slag bij Ramillies, waar hij met het Frans-Beierse leger werd verslagen door Oostenrijkse, Engelse en Hollandse regimenten. Nadien trok hij zich terug uit de militaire dienst en vervulde hij geen openbare functies meer. Hij legde zich toe op een gedegen beheer van zijn bezittingen, wat in die tijd voor vele edellieden geen evidentie was. Conrard-Albert erkende die kwaliteiten en de verstandhouding tussen beide broers was zo goed dat Philippe-Albert nooit een eigen woning heeft gekocht. Jarenlang verbleef hij met zijn bedienden en paarden in het hôtel d'Ursel in Brussel of in het kasteel van Hingene, zonder dat Conrard-Albert er enige vergoeding voor wilde aannemen.

De broers bleven tientallen jaren vrijgezel. Pas in 1713, op 48-jarige leeftijd, trouwde Conrard-Albert met Eleonora de Salm en enkele jaren later werd zijn zoon en opvolger Charles geboren. Rond dezelfde tijd stelde Eleonora haar schoonbroer Philippe-Albert voor om te trouwen met Marie-Nicolassine de Merode. Ze was jong, mooi, rijk en goedgeboren, maar ondanks al die kwaliteiten – die zelden in één persoon verenigd worden – bedankte de 'comte de Milan' voor de eer. Hij bleef vrijgezel tot hij in 1729, op 60-jarige leeftijd, viel voor de

In april kocht de familie d'Ursel op een veiling een verloren gewaand portret. Na restauratie zal het in bruikleen worden gegeven aan het kasteel. Familiehistoricus Baudouin d'Ursel vertelt over de broer van zijn verre voorvader.

Joseph Vivien, Portret van Philippe-Albert d'Ursel (1668–1746) © Horta

charmes van Marie-Marguerite de Cuvelier, de weduwe van don Antonio de Ayasasa en bijna twintig jaar jonger dan Philippe-Albert. Het huwelijksfeest vond plaats in het hôtel d'Ursel. De gasten verorberden vijftien koppels patrijzen, twaalf hazen, twee houtsnippen, zesendertig flessen Alpenwijn, vijftien flessen Bourgogne en twaalf flessen witte wijn. Er was een strijkorkest en zijn vrienden droegen hun steentje bij: de prinsen de la Tour en de Rubempré stuurden hun chef-koks en de hertog van Arenberg leende één van zijn bedienden. Twaalf dozijn vuurpijlen zorgden ervoor dat een glazenmaker

achteraf de ruiten moest komen herstellen die door de knallen waren gesneuveld.

De feestelijkheden betekenden niet dat de hertog d'Ursel de keuze van zijn broer voluit steunde. Marie-Marguerite was de dochter van François-Gaston de Cuvelier, een raadsheer in dienst van de koning. Zelfs toen hij enkele jaren na het huwelijk van zijn dochter de titel van graaf d'Orroir wist te verkrijgen, bleef de wanverhouding tussen beide echtelieden te groot om van een eervolle alliantie te kunnen spreken. Philippe-Albert was zich maar al te goed bewust van het verschil in rang en stand.

Tegen de zaakgelastigde van zijn broer zei hij 'dat de hertog zijn huwelijk als een onbenulligheid moest beschouwen die de familie niet in verlegenheid kon brengen, omdat hij geen kinderen had en geen enkel vooruitzicht om er ooit te hebben. Gezien de korte tijd dat hij nog te leven had, zou alles snel voorbij en vergeten zijn.'

Voorzien van een gezellin voor zijn oude dag verdeelde Philippe-Albert zijn tijd tussen Brussel en de verschillende zomerresidenties van de familie. Hij overleefde zijn broer Conrard-Albert en ontfermde zich als een vader over zijn neef, de jonge hertog Charles. Uit de brieven in het familiearchief leren we ook dat de oude graaf last had van jicht en dat hij – tijdens een verblijf in Hingene – '*une inflammation des parties*' opdeed, die oversloeg op zijn blaas. Hij werd geopereerd en er kwam blijkbaar een grote hoeveelheid 'erg stinkende materie' tevoorschijn. Dankzij zijn sterke gestel kwam Philippe-Albert er weer bovenop en in 1746, op 77-jarige leeftijd, zou hij nog een laatste glorie-moment beleven.

Net zoals in zijn jeugd werd hij geconfronteerd met de oorlog. De Fransen waren de Oostenrijkse Nederlanden binnengevallen en na de slag bij Fontenoy bezetten ze ook de hoofdstad. De Brusselse edellieden – de jonge hertog Charles inclusief – dienden in het Oostenrijkse leger en er bleven slechts enkele heren achter die door hun leeftijd ongeschikt waren voor de militaire dienst. Onder hen had Philippe-Albert d'Ursel het meeste aanzien. In deze omstandigheden streek het hele hof van Versailles neer in Brussel. Koning Louis xv vestigde zich in het hôtel d'Egmont en de hertog van Penthièvre bij de prins de Hornes, terwijl Philippe-Albert in het hôtel d'Ursel onderdak bood aan de hertog en hertogin

van Chartres. Hoewel ze behoorden tot het vijandelijke kamp waren ze verwant met de jonge hertog Charles via zijn moeder Eleonora de Salm. Philippe-Albert spaarde kosten noch moeite om zijn belangrijke gasten te ontvangen. Hij liet voor hen een toneelstuk opvoeren en bood hen zelfs de koets en de paarden aan van zijn neef, de hertog. De gasten flatteerden de oude man door hem aan hun tafel uit te nodigen en hem om ter meest 'mon cousin' te noemen. Dat laatste was overigens onterecht, zo preciseerde de zaakgelastigde van de hertog in een brief: 'Hij is niet met hen verwant, u bent met hen verwant via wijlen uw moeder'.

In het najaar van 1746 overleed Philippe-Albert d'Ursel, alias 'comte de Milan'. In zijn geldkoffer vond men de aanzienlijke som van 15.867 florijnen, nadat hij bij leven al zijn bezittingen al had geschonken aan zijn neef, de hertog Charles. Toch had de erfenis nog omvangrijker kunnen zijn. In 1744 was Philippe-Albert – enigszins tegen de verwachting in – weduwnaar geworden. Na het overlijden van Marie-Marguerite de Cuvelier bleek dat de kinderen en schoonkinderen uit haar eerste huwelijk voor vele duizenden florijnen van hem geprofiteerd hadden. Bovendien weten we met zekerheid dat er ook een opmerkelijk portret dezelfde richting was uitgegaan.

Het portret van Philippe-Albert draagt op de rugzijde de naam van één van zijn eigenaars : Auguste de Formanoir de la Cazerie (1820–1901), generaal bij de artillerie, en een rechtstreekse afstamming van Marie-Marguerite de Cuvelier en haar eerste echtgenoot don Antonio d'Ayasasa. Hun oudste zoon François Gaston d'Ayasasa kreeg een dochter, Marie-Josèphe d'Ayasasa. Ze trouwde in 1775 met Alexandre-Philippe-Joseph van de Kerchove, heer van Hallebast. Hun dochter Charlotte van de Kerchove trouwde in 1806 met Pierre de Formanoir de la Cazerie. En hun jongste zoon Auguste schreef zijn naam op de achterzijde van het portret van de tweede echtgenoot van zijn betovergrootmoeder Marie-Marguerite de Cuvelier ...

Wat er verder met het portret gebeurde, weten we niet. We kunnen vermoeden dat het nog enkele keren werd doorgegeven binnen verschillende adellijke families, tot iemand het portret in het voorjaar van 2015 kwam aanbieden bij een Brussels veilinghuis. Het was alleszins duidelijk wie de geportretteerde was. Naast de naam van Auguste de Formanoir stond immers ook die van de 'comte de Mélan' (één letter verkeerd), geboren in 1665 (drie jaar te vroeg) en overleden in 1737 (negen jaar te vroeg).

We zijn verheugd dat de 'comte de Milan' – of althans zijn portret – na zovele eeuwen is teruggekeerd in de schoot van zijn familie. Het werk werd gekocht door de *Association de la Famille d'Ursel*, maar zal in bruikleen worden gegeven aan het kasteel van Hingene. Philippe-Albert bracht er zijn jeugd door en genoot er nadien vele jaren van de gastvrijheid van zijn broer Conrard-Albert en neef Charles. Hun portretten werden tien jaar geleden al in bruikleen gegeven aan het kasteel, net zoals dat van Honorine de Hornes, de moeder van Philippe-Albert. Enkel het schilderij van zijn vader François d'Ursel ontbreekt nog in de portretgalerij. In 1972 verdween dat levensgrote portret spoorloos uit de vestibule, luttele dagen nadat hertog Henri d'Ursel het kasteel had verkocht aan de gemeente Hingene. Maar laat ons moed putten uit de terugkeer van de verloren zoon en hopen dat ook de vader ooit de weg naar huis terugvindt! ■

GRAAF BAUDOIN D'URSEL

De Van

*Volgens kunsthistoricus
Jean-Philippe Huys
werd het portret
van Philippe-Albert
d'Ursel gemaakt door
de Franse portrettist
Joseph Vivien
(1657–1734).*

Op de rug wordt het portret van de 'comte de Milan' enthousiast benoemd als een werk van Nicolas de Largillière (1656–1746), één van de beste Franse schilders uit de barok. Het veilinghuis was voorzichtiger en hield het bij 'een schilder uit de Vlaamse school'. De waarheid ligt ergens in het midden : met zowel Vlaamse als Franse stijlkenmerken is het waarschijnlijk van de hand van Joseph Vivien (1657–1734).

Joseph Vivien was een leerling van de Academie royale in Parijs en studeerde bij Charles Le Brun. Hij stond vooral bekend om zijn pastelportretten ten voeten uit. Ze waren zo groot dat hij verschillende papieren aan elkaar moest kleven. Tijdgenoten noemden hem 'de Van Dyck van het pastel'. In 1698 werd Vivien hofschilder van de hertog en keurvorst van Beieren, Maximiliaan II Emmanuel van Wittelsbach (1662–1726), die toen als landvoogd in Brussel resideerde. In die functie portretteerde hij zijn beschermheer en diens zoon Jozef-Ferdinand, maar ook verschillende leden van de Franse koninklijke dynastie. De zus van Maximiliaan II Emmanuel was immers gehuwd met de zoon van Louis XIV. Dat was de perfecte introductie voor Vivien, die in 1700 portretten mocht maken van de

Dyck van het pastel

Franse troonopvolger Louis en zijn zonen, de hertogen van Bourgondië, Anjou en Berry.

Hoewel Vivien het portret van Philippe-Albert d'Ursel met olieverf schilderde, toont het grote gelijknissen met deze belangrijke pastels. De geportretteerden zijn afgebeeld in profiel of met het hoofd drie vierde gedraaid, met als achtergrond een neutrale hemel. Ontspannen en een beetje afwezig kijken ze ons aan. Ze dragen een kuras en houden de maarschalkstaf losjes tussen hun vingers.

Het is niet verwonderlijk dat Philippe-Albert een beroep deed op de hofschilder van Maximiliaan II Emmanuel. Zodra de keurvorst van Beieren in 1692 werd benoemd tot landvoogd van de Spaanse Nederlanden was de 'comte de Milan' in zijn entourage te vinden. Het portret werd zeker geschilderd na 1698, het jaar waarin Joseph Vivien in dienst kwam als hofschilder. Mogelijk poseerde Philippe-Albert kort nadien, voordat hij in 1701 naar Spanje vertrok voor het avontuur met de compagnie musketiers. Op dat moment was hij tussen de dertig en de drieëndertig jaar oud. Het is ook mogelijk dat hij zich pas in 1704, kort na zijn terugkeer in de Nederlanden, liet portretteren. Hij was toen net gepromoveerd tot luitenant generaal : een mooie gelegenheid om een prestigieus schilderij als dit te laten maken ... ■

JEAN-PHILIPPE HUYS
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België

Meer foto's vind je op www.kasteeldursel.be © Stefan Dewickere

Een bank om te herinneren

In het voorjaar werden de nieuwe parkbanken ingehuldigd. Eén van hen werd opgedragen aan de familie d'Ursel. Voor twee andere banken bundelden we kleinere bijdragen van de lezers van dit magazine en van de Hingenaars. Maar ook achter de andere messing plaatjes zitten mooie verhalen verborgen.

Een mooi rustpunt

Eric Saman en Lena Van doorslaer waren de eersten om een parkbank te adopteren. 'Het kasteel staat rustgevend met de achterzijde in een vijver vol leven. Toen we in het magazine lazen over de mogelijkheid om een parkbank te sponsoren, vonden we dat de ideale gelegenheid om onze kleine bijdrage te leveren aan de verdere uitbouw van het prachtige kasteeldomein. Met de nieuwe banken wordt het park weer een beetje aantrekkelijker. Het zal ook een mooie herinnering zijn voor onze kinderen en kleinkinderen wanneer zij later het park nog eens bezoeken. Intussen is het een comfortabel rustpunt voor iedere bezoeker. We hopen dat ze ervan zullen genieten!'

Uit sympathie voor het nieuwe leven

Johan en Rosemie Cheroutre – broer en zus – hebben een warme band met het kasteel. Twintig jaar geleden kwamen ze voor het eerst in wat toen bijna een ruïne was. Sindsdien restaureerde Rosemie het roze en blauwe Chinese behang en vijftien Chinese prenten die boven deuren en schouwen in de lambrisering waren ingewerkt. Jan maakte de frames waarop het Chinese behang werd bevestigd, maar als meubelrestaurator herstelde hij ook de porseleinkast die de hertog in 2009 in bruikleen gaf. De bibliotheek verzorgde hij van ramen met kippengaas, zodat de duizenden boeken van de hertog zichtbaar waren, maar toch veilig. Rosemie: 'We zijn eigenlijk vanaf het prille begin meegegroeid in het hele restauratieproces. Dankzij "onze" bank kunnen we nu rustig genieten van al dat moois.' 'Toen we in de ruïne werkten, hadden we nooit kunnen denken dat het kasteel zo zou verrijzen', vult Jan aan. 'We hebben de bank ook geadopteerd uit sympathie voor het nieuwe, bruisende leven dat er in en rond het kasteel gekomen is. Waarschijnlijk is er nu meer actie dan er ooit is geweest in de vele voorgaande eeuwen!'

Een warme herinnering aan Sylvia

In de nacht van 12 oktober 2013 overleed Sylvia Van Tongerloo compleet onverwacht. Uitgerekend de vorige avond was ze met haar vriendin **Christine Leroy** nog naar een nocturne in het kasteel geweest. 'Toen ik hoorde dat je een parkbank kon opdragen, dacht ik onmiddellijk aan Sylvia. We kwamen graag naar het kasteel en het is onze laatste herinnering samen. Ik help ook als vrijwilliger en dat scheidt een extra band.' Ook de kinderen van Sylvia, **Rik** en **Sara Possemiers**, zagen het zitten. Met *Bank Sisters* schreef Rik zelfs een sonnet ter ere van zijn moeder. De laatste zinnen kozen ze als tekst voor het messing plaatje op de bank: *Nu praat Christine stil, immer ziet Sylvia om.*

HERINNERINGSBANKEN

Ook in de toekomst blijft het mogelijk om een parkbank te adopteren. Zo wordt ze een herinnering aan een geboorte, een verjaardag, een jubileum of een geliefde die is overleden. Op elke bank bevestigen we een messing plaatje met een gegraveerde tekst naar keuze. We kiezen samen ook een mooie plaats in het park.

BANKENFONDS

Wil je graag je steentje bijdragen voor de verdere verfraaiing van het park, zonder een volledige bank te adopteren? Stort dan je vrije bijdrage in ons Bankenfonds. Dat wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting op rekening IBAN BE 10 0000 0000 0404 (BIC:BPOTBEB1) met vermelding 128/2740/00069. De giften aan de Stichting zijn fiscaal aftrekbaar vanaf 40 euro (art. 145/33 WIB).

MEER INFORMATIE

info@kasteeldursel.be
of 03 820 60 11

In loving memory

‘Als een gretige lezer van het Kasteel d’Ursel Magazine heb ik ontdekt dat jullie van plan zijn om gesponsorde banken in het park te plaatsen,’ zo mailde gravin **Melanie d’Ursel**. ‘Wat een prachtig idee! Ik zou graag een bank willen opdragen aan mijn ouders, die allebei te ruste zijn gelegd in ons familiegraf in Hingene.’ Edouard-Adrien d’Ursel overleed in 2001, zijn echtgenote Françoise de Ryckman de Betz was al in 1983 gestorven. Melanie d’Ursel overtuigde haar broer **Réginald** en haar zussen **Nathalie**, **Anne Caroline** en **Florence**. Samen kozen ze voor het opschrift *In loving memory of Françoise & Edouard-Adrien d’Ursel · R, N, AC, M, F.*

Picknick bij de parkbank

Joke Bungeneers, diensthoofd Erfgoed bij de Provincie Antwerpen, is al twintig jaar betrokken bij de restauratie van het kasteel. Samen met haar familieleden droeg ze een parkbank op aan haar grootouders, Frans Bungeneers (1894–1963) en Elisabeth Claes (1889–1988). ‘De inhuldiging was een bijzonder moment. Twee van de kinderen van mijn grootouders leven nog. Marie-Louise – alias tante Mouche – kon er helaas niet bij zijn wegens gezondheidsredenen. Tante Lief – die met haar echtgenoot in Congo woont – was speciaal vroeger dan gepland naar België gereisd. Het is trouwens opvallend dat haar kinderen van bij het begin erg enthousiast waren over de bank. Vanuit hun Congolese roots hechten ze blijkbaar veel belang aan mondelinge traditie als bindmiddel. Na de inhuldiging hebben we spontaan beslist om voortaan één keer per jaar een zomerpicknick te houden bij de Bungeneersbank. Zo wordt het dus echt een *lieu de memoire*.’

Gouden jubileum

Op 3 juli vierden **Orpha Pauwels** en **Luc Van Ranst** hun gouden jubileum met een diner in het kasteel. Na het aperitief stond hun een grote verrassing te wachten: hun kinderen Lucie en Axel hadden een parkbank geadopteerd. ‘Wat moet je geven aan mensen die vijftig jaar getrouwd zijn en alles hebben wat ze nodig hebben? Onze ouders zijn geboren en getogen in Hingene en bovendien stammen we af van bedienden van het kasteel: Alexis Vandamme en Anna Roth waren eind 19de eeuw kamerheer en kamerdame in dienst van de familie d’Ursel. Alle gasten op het feest hebben een bijdrage geleverd om de parkbank op te dragen aan onze ouders.’

Een feestelijke editie

Walter Boeykens Ensemble © Thomas Vanhaute

In het dagelijks leven is Anne Boeykens klarinetsoliste bij Brussels Philharmonic. Daarnaast heeft ze een grote liefde voor kamermuziek, die ze warm houdt met haar eigen blazerskwintet, de Anne Boeykens Formation. In november bracht haar formatie samen met pianiste Lies Colman een cd uit, *Taking Five*, die recent beloond werd met een Gouden Label. Op dit moment heeft Anne haar handen vooral vol met het Bornemfestival Walter Boeykens. Niet alleen organiseert ze dat in navolging van haar vader, ze staat ook elke avond met zijn ensemble op het podium. Deze zomer vindt het festival al voor de twintigste keer plaats. Dat vraagt om een feestelijke editie – en om een openhartig gesprek.

Weinig mensen weten dat je vader, Walter Boeykens, ooit begonnen is met viool, en pas later naar klarinet overschakelde. Was het bij jou wel liefde op het eerste gezicht?

‘Nee, ik heb heel laat beslist om klarinet te spelen, pas op mijn veertiende. Het was bij ons thuis normaal dat we iets met muziek deden, als hobby. Ik was gestart met piano – maar ik deed dat niet graag. Dat ging niet goed, mijn vingers raakten altijd in de knoop. Er lagen natuurlijk overal klarinetten in huis, in papa zijn studeerkamer. Op een zekere dag ben ik uit mezelf begonnen – gewoon een klarinet vastgepakt en geprobeerd. En ik had de smaak te pakken. Amper een half jaar later zei ik ineens: “Papa, ik ga naar de Kunsthumaniora”. En hij schrok natuurlijk. “Ga je dat wel kunnen,” vroeg hij, “je hebt al zoveel jaren gemist, je bent zo laat begonnen?” Maar ik

had een hele goeie leraar daar, die mij op vier jaar tijd heeft klaargestoomd voor het Conservatorium.

En dan was het natuurlijk logisch dat ik bij papa les ging volgen. Dat was niet evident, maar wel heel leuk. Hij gaf les zoals hij was. Soms lag je op de grond van het lachen. Net daardoor ontdooiden zijn leerlingen snel, en begrepen ze meteen wat hij bedoelde. Bijvoorbeeld wanneer je een *sforzando* moest maken, een zucht in de muziek, vertelde hij het verhaal van zijn bezoek aan de pizzabakker. Papa belandde er nietsvermoedend met zijn handen in de ongebakken pizza. En het gevoel met zijn vingers in het pizzadeeg te zinken dat was volgens hem *sforzando*.

Papa gaf altijd klassikaal les, zoals in een masterclass, met tien, twaalf leerlingen. Ik zat daar gewoon tussen. Wanneer er te

weinig tijd was, dan zei hij “Anneke, dat doen we thuis wel!” Maar dat deden we helemaal niet. Ik heb nooit les gekregen thuis. Het meeste heb ik geleerd door naar hem te luisteren, en vooral, later, met hem samen te spelen.’

Heb jij ooit concurrentie gevoeld tussen jou en je vader?

‘Nee, ik zag dat eerder als een cadeau, een dubbel cadeau zelfs. Met je papa samen spelen, dat is al heel speciaal, én dan nog met iemand van zo’n niveau! Ik mocht hem overal volgen. Zijn leerlingen kregen maar af en toe die kans, maar ik mocht altijd met hem concerten spelen. Ik denk dat hij in het begin niet dacht dat ik zo ver zou geraken. Hij schrok zelfs toen ik meedeed voor het solistenexamen van het (toen nog) BRTN-orkest, nu Brussels Philharmonic. Toen besepte hij pas dat ik het echt meende, dat ik professioneel verderging met klarinet. En dan zijn wij heel veel beginnen samenwerken, opnames maken en concertreizen naar het buitenland.

Onze klank leek blijkbaar enorm op elkaar. Als we dubbelconcerto’s speelden op cd, wisten mensen soms niet wie welke partij had. Het klonk bijna als één instrument. Wij hadden maar een knipoog nodig als we samen op het podium stonden. Hij was niet alleen mijn papa, hij was mijn allerbeste vriend, mijn soul mate, mijn mentor, op elk gebied.’

In 1996 vond de eerste editie van het Walter Boeykens Bornemfestival plaats. Hoe is dat idee ontstaan?

‘Bornem is altijd heel belangrijk geweest voor papa, ook al was hij ver weg. Als hij naar Bornem terugkwam, dan was hij gelukkig, daar lagen zijn roots. Hij zei altijd: “Ik ga overal in de wereld spelen, op alle festivals, waarom dan niet in mijn eigen Bornem?” En zo is twintig jaar geleden het festival begonnen.’

En wat betekent het Bornemfestival voor jou?

‘Dat is heel belangrijk voor mij. Omdat ik weet dat dat voor papa ook zo was. Tot een maand voor zijn dood was hij nog altijd

bezig met het festival, dan vroeg hij aan mij: “Hebben die mensen al geantwoord? En gaan die gasten komen?” Het festival vraagt heel wat organisatie, en het is ook elke keer een uitdaging om nieuwe muziek te brengen. Het Ensemble Walter Boeykens en de klarinet komen altijd aan bod, maar daarnaast is het een kwestie van leuke gasten te vinden. Dat is plezant, zo leer je andere muzikanten kennen, en andere stijlen. Het is onze bedoeling om met de gasten elke keer iets nieuws te creëren. Zo ervaart het publiek ook dat het niet in hokjes hoeft te denken. Niet of een strijkkwartet of het tango-orkest van accordeonist Gwen Cresens of de repetitieve muziek van Jan Swerts. Dat kan perfect samen op één concert!’

De minimale pianist Jan Swerts is te gast op vrijdag 28 augustus. Hij treedt niet vaak op, hij kiest heel bewust voor exclusieve optredens – wat gaan jullie samen spelen?

‘Ik hou enorm van zijn muziek omdat die heel sfeervol is. Het concert zal in open lucht zijn, aan het kasteel Marnix van Sint-Aldegonde in Weert. Er zullen speciale arrangementen gemaakt worden van een aantal van zijn nummers. Er is een heel grote bezetting die avond, want we beginnen met de *Serenade* van Richard Strauss voor dertien blazers. Jan Swerts neemt ook zijn eigen muzikanten mee: piano, bugel, cornet en euphonium. En dan natuurlijk nog ons ensemble, klarinet en vier strijkers, voor de gelegenheid nog aangevuld met een contrabas. Jan Swerts heeft die avond dus een bijna symfonische bereikbaarheid. Ik ben heel benieuwd, ik denk dat dat concert heel speciaal gaat worden.’

Liebrecht Vanbeckevoort is de centrale gast op de eerste twee concerten in kasteel d’Ursel. Hoe is die samenwerking tot stand gekomen?

‘Liebrecht is ook afkomstig van Bornem. Het jaar dat hij meedeed aan de Koningin Elisabethwedstrijd (in 2007) kwam mijn vader op het idee om hem te vragen om op het festival te spelen. Wonder boven wonder was hij nog vrij. En dat was natuurlijk een enorm succes. Omdat het de twintigste editie is vroeg ik hem

opnieuw. Hij is een fantastische pianist, maar ook een hele toffe mens. Hij speelt op zondag 23 en maandag 24 augustus met ons in het kasteel. We beginnen met een trio van Beethoven. Dan spelen we een nieuw werk van de jonge Amerikaanse componist Sheridan Seyfried. Dat is een sextet voor piano, vier strijkers en klarinet. Het is een hedendaags stuk, maar heel toegankelijk, het klinkt eigenlijk romantisch. Daarna spelen we een *Ouverture tot de Hebreeuwse liederen* van Prokofjev, voor kwintet. En Liebrecht sluit samen met de strijkers af met het *Pianokwintet* van Brahms.’

De laatste avond van het festival, zondag 30 augustus, wordt een bijzonder feestelijke ‘ode aan de meester’. Wat staat er te gebeuren?

‘We hebben Dirk Brossé gevraagd om een hommagerwerk aan papa te schrijven. Het wordt een stuk voor klarinet, harp en strijkorkest, en het zal gespeeld worden door het jonge Orfeo Kamerorkest onder leiding van Rik Ghesquière. Ik hou van de muziek van Brossé, omdat die dicht bij de mensen staat. Het is een componist die mensen kan aanspreken. Voor hij begon, heeft hij mij gevraagd om een aantal karaktertrekken van papa op papier te zetten en uit te lichten. Ik ben benieuwd wat het zal worden, want ik heb zelf nog niks gehoord op dit moment. Dat is dus héél spannend.’ ■

KAAT HAEST

WALTER BOEYKENS ENSEMBLE & LIEBRECHT VANBECKEVOORT

Zondag 23 en maandag 24 augustus 2015
20 uur · 20, 17 en 10 euro

Info en reservatie

CC Ter Dilft
03 890 69 30
www.terdilft.be

Bert Verbeke & *Beter dan ik*

De *Verklapt Zomertoer* van RTV en Gazet van Antwerpen brengt boeiende vertellers met straffe verhalen naar gezellige locaties in de provincie Antwerpen. Op dinsdag 18 augustus is *Verklapt* te gast in het kasteeldomein.

Na een inleidende act van een bekend RTV-gezicht of columnist van Gazet van Antwerpen, neemt Bert Verbeke de fakkel over met zijn solovoorstelling *Beter dan ik*. 'Aanvankelijk was het zeer confronterend en zenuwslopend om solo te spelen', vertelt Bert Verbeke. 'Gaandeweg vind je meer vertrouwen en wordt een solovoorstelling een speeltuin. Het gevoel dat je alles in handen hebt, is vooral bevrijdend.'

Beter dan ik gaat over een jongeman die ontslagen wordt bij de televisiezender waar hij jarenlang voor werkte als acteur in een soap. 'De mensen die me wat kennen zullen alvast de wenkbrauwen fronsen en dat is de bedoeling. Mijn voorstelling mixt voortdurend feit en fictie. De titel verwijst naar de grote levensvragen die een dertiger zich dezer dagen durft te stellen. Bereik ik wat ik wil bereiken? Sta ik waar ik wil staan of waar anderen van zeggen dat ik zou moeten staan? Doen anderen het niet beter dan ik?'

In zijn voorstelling vertelt hij, zingt hij en speelt hij muziek. 'Die muziek is heel belangrijk. De liedjes fungeren als de hersenspinsels, verpozingen tussendoor. Het geeft de vertelling de nodige adem.'

foto © lens Mollenvanger - vorm © Karel Verhoeven

'Tijdens zo'n vertelavond heb je een zeer directe en rechtstreekse band met het publiek. Ik vertel graag zelf, maar luister ook heel graag naar verhalen van anderen: van hele kleine, zoals het relaas van een oud vrouwtje aan de kassa van de supermarkt bijvoorbeeld, tot een voorstelling van Kommil Foo, wiens werk ik heel erg apprecieer.'

Bert Verbeke is vooral bekend van televisie (o.a. *Thuis*) en theater (o.a. '14-'18). Ook in *Coppers*, een nieuwe politiereeks voor VTM, heeft hij een vaste rol. Daarnaast schrijft hij aan nieuw materiaal voor zijn eerste soloplaat. Het komende seizoen staat er veel theater op zijn programma. In zijn drukke agenda maakt hij even tijd om naar Hingene te komen, waar hij al eerder te gast was met *Jukebox voor kids* tijdens Supervlieg. 'Ik vind het daar echt een hele mooie plek. Een kameraad van mij woont er om de hoek en dat maakt het helemaal bijzonder.'

De tekst is geschreven door Jo Van Damme. 'Ik heb Jo gecontacteerd omdat ik al eerder met hem samenwerkte. Ik wist dat hij op basis van enkele feiten uit mijn leven en mijn liedteksten een boeiende theatertekst zou kunnen schrijven.'

VERKLAPT

Dinsdag 18 augustus 2015
van 20 tot 22 uur - gratis

Organisatie: Katapult
ism Gazet van Antwerpen en RTV.

Alle info vind je op www.verklapt.be

De voorstelling vindt plaats in open lucht. Breng je eigen stoeltje mee of koop ter plaatse een GVA-stoeltje. Bij regenweer gaat de voorstelling door in de polyvalente zaal van CC Ter Dilft in Bornem.

Toon Fret & Veronika Iltchenko

© Julie De Clerck

Zomerconcert in De Notelaer Lin Chin Cheng op marimba

Zondag 9 augustus 2015 · 11 uur
13 euro (incl. aperitief)

Lin Chin Cheng staat bekend als de eerste student marimba aan het Koninklijk Conservatorium Antwerpen, waar hij zijn masterdiploma behaalde met grootste onderscheiding. Nadat hij derde werd op de prestigieuze International Marimba Competition Belgium kreeg hij internationale erkenning. Sinds 2010 doceert hij marimba en percussie aan het Koninklijk Conservatorium Antwerpen en het Lemmensinstituut in Leuven. Lin Chin Cheng is naast marimbist ook componist van marimbawerken.

Info en reservatie
De Notelaer
03 889 69 20
mia@notelaer.be

Verklapt Zomertour met Bert Verbeke

Dinsdag 18 augustus 2015 · 20 uur · gratis

Lees meer op pagina 14

Concert Walter Boeykens Ensemble & Liebrecht Vanbeckevoort

Zondag 23 en maandag 24 augustus 2015
20 uur · 20 / 17 / 10 euro

Lees meer op pagina 12 en 13

Info en reservatie
CC Ter Dilft
03 890 69 30
www.terdilft.be

Open Monumentendag

Zondag 13 september 2015 · van 10 tot 18 uur
gratis

Bezoek de prestigieuze ontvangstruimten op de benedenverdieping en de voormalige slaapkamers op de verdiepingen. Tijdens een film-pje verneem je alles over de bouwgeschiedenis van het kasteel. Je krijgt ook een prachtig staaltje interieurgeschiedenis te zien: behangsels, wandbespanningen, deur- en schouwstukken uit de achttiende en negentiende eeuw, dikwijls in oosterse stijl. Je bewondert er ook werk van enkele penseelprinsessen, adellijke amateurschilderessen die in het kasteel woonden of er regelmatig op bezoek kwamen. Zo ontmoet je het kasteel en zijn bewoners, de grote gebeurtenissen uit de geschiedenis en de *petite histoire* van alledag.

Dansen als een edelman

Zaterdag 19 september 2015

Zaterdag 10 oktober 2015

van 10 tot 17 uur

80 euro voor de tweedaagse cursus

(incl. lunch, dranken, koffie en taartenbuffet)

Wie graag danst, kan in het kasteel terecht voor een tweedaagse cursus. De dansmeesters van Stichting Klassieke Dans leren je een hele reeks negentiende-eeuwse baldansen.

Ook dames en heren zonder danservaring of -partner zijn van harte welkom.

Info en reservatie
Stichting Klassieke Dans
0498 36 61 71 (Johan Goessens)
info@stichtingklassiekedans.be

Concert Toon Fret en Veronika Iltchenko

Zondag 29 oktober 2015 · 20.30 uur
17 / 14 / 8,50 euro

Het duo Fret & Iltchenko grasduinde in het werk van componisten die een brug slaan tussen de klassieke Duits-Oostenrijkse traditie en de vernieuwingen van de eerste helft van de 20ste eeuw. De titel van het concert en van hun gelijknamige cd *Die Welt von Gestern* verwijst naar een novelle van Stefan Zweig uit 1942.

Hierin schildert hij een portret van Oostenrijk in het begin van de 20ste eeuw, een tijd waarin harmonie, zekerheid en orde heersten.

Kenmerkend voor de muziek uit die tijd is het romantische streven om literatuur en muziek te verenigen. Er ontstaat een symfonisch gedicht, een verklanking van de zorgeloze tijd vóór de ontvrichting die de Wereldoorlogen en de 20ste eeuw teweegbrachten.

Met werk van Robert Schumann, Carl Reinecke, Walter Niemann, Sigfrid Karg-Elert en Alexander von Zemlinsky.

Toon Fret geeft uitleg bij de vertolkte werken.

Info en reservatie
CC Ter Dilft
03 890 69 30
www.terdilft.be

© Kasteel d'Ursel

**Picknick
bij het
kasteel**

Deze foto dateert uit het begin van de 20ste eeuw. Hertog Joseph d'Ursel, met rieten hoed, staat achter de stoel van zijn oude moeder Henriëtte d'Harcourt.

In het gezelschap van haar schoonbroer prins Juste de Croÿ heeft ze zich geïnstalleerd aan een tafeltje bij de vijver. Het is het perfecte plekje voor een picknick of een theebransje, maar er lijkt alleen een paraplu op tafel te liggen ...

Dan weten de huidige parkbezoekers het beter aan boord te leggen. Sinds het voorjaar staan er tien nieuwe picknickbanken op de grasvelden. Tijdens SWEET 18 zorgde de parkbar voor de nodige drank en ijsjes. Maar zelfs zonder die bar komen werknemers van de nabijgelegen bedrijven er 's middags graag hun boterhammen opeten. In het weekend verschijnen er zelfs goed gevulde manden en rijk gedekte tafels. Kom jij ook langs deze zomer?

